

★

VIORICA STAICU

**„JURNALUL SPRE FOLOSIRE A BĂILOR
ALECSANDRIISCHI DIN L(E)ATU 1850“**

★

Străveche așezare de cultură românească, Olăneștiul a intrat în conștiința istorică a poporului român prin izvoarele sale cu apă tămăduitoare, prin pitorescul formelor de relief, și nu în ultimul rînd, prin vitalitatea vrednicilor locuitori de aici. Clima plăcută, vegetația abundentă și forța miraculoasă a izvoarelor a atras încă din evul mediu pe cei instăriți pentru a se tămaudi de boli. Interesul pentru compozitia apelor minerale și efectul lor terapeutic l-au atras pe medicul Karl Frederick Siller din armata imperială țaristă, încă din anul 1830, să cerceteze compozitia minerală a izvoarelor de aici, rezultatele fiind publicate într-o broșură editată la Hanovra¹.

Văzind în bogăția apelor o sursă de îmbogățire, clucerul Toma Olănescu, spirit întreprinzător construiește „namestiile” cu camere de locuit și băi pentru tratament. În vederea largirii întreprinderii, Toma Olănescu îl cheamă în 1837 pe dr. Ștefan Episcopescu să facă noi cercetări², care entuziasmat de rezultatele obținute, le recomandă tuturor celor bolnavi, într-o lucrare editată în același an³.

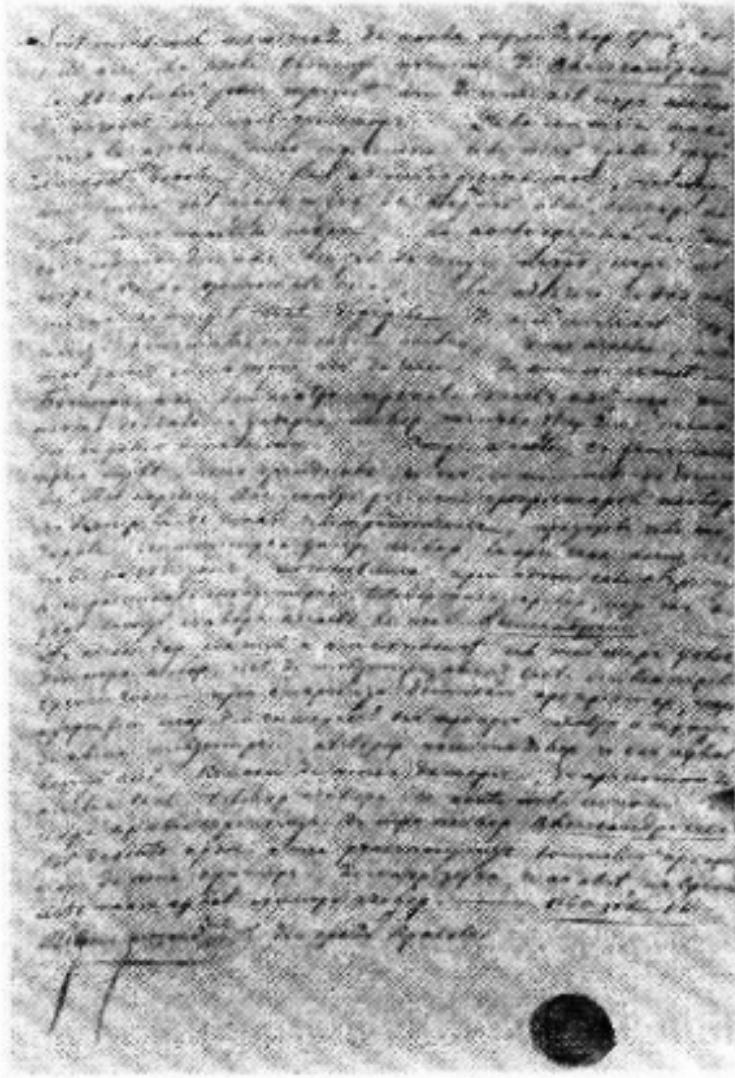
Toma Olănescu și unchiul său Grigore Otetelișanu încep construirea unui stabiliment cu toate cele necesare pentru aducțunea apelor, cade pentru băi și altela. Despre activitatea acestor cîtori se păstrează numeroase informații, care cu toate eforturile materiale făcute nu au reușit să le transforme într-o afacere rentabilă. Cel ce va transforma stabilimentul băilor de la Olănești într-o întreprindere rentabilă, căutată de suferinții din întreaga țară, a fost parucicul (locotenent în armata țaristă — n.a.) Alexandru Rujinsky venit în țară în 1848 cu armatele țariste de ocupație, care se căsătorește cu Masineca, fiica clucerului Toma Olănescu.

Rămas în țară după înfringerea revoluției pașoptiste Alexandru Rujinsky transformă Băile Olănești, (numite acum Alecsandriski sau Alecsandrevski după numele său) într-un stabiliment prosper, mult căutat de cei bolnavi.

1. Dr. V. Gomoiu „Repertoriu de medici farmaciști, veterinari din finisările românești”, vol. I, Brăila, 1938, p. 401—402; C. J. K. Siller, *Die Mineralquellen der Walachei*, în: „Archiv des Apothekervereinnes”, Band — XXII, Hannover, 1840, p. 1—24.

2. *** Stațiunea balneară și climatică Olănești, Vilcea, fără loc, 1907, p. 7.

3. Ștefan V. Episcopescu „Apele metalice ale României Mari, Buzău, 1837.

Nu vom face o analiză exhaustivă a istoricului Băilor Olănești, ci vom prezenta un manuscris existent în colecțiile Muzeului Județean Vîlcea – „Jurnalul spre folosire băilor Alecsandriiski din 1850”¹. Dosarul cuprinde 16 file, cu dimensiunea de 35/22 cm, hirtia este simplă de culoare vernil, cu un număr de 8 file nescrise, scris cu caracter de tranziție, cu cerneală de culoare neagră. Jurnalul cu informări autografe pe care îl prezentăm aduce informații noi referitoare la istoricul acestor meleaguri și asupra locului pe care stațiunea Olănești îl detine în istoria modernă a României.

★

(1) Supt îscălitu pătimăș de boala trinșilor orbi, soind aici la Bâile Olănești numite și Alecsandreski la 20 ale lui iunie trecut, am și început cura băilor de puicioasă în chipul următoare: De la întia baie la a zecea, mi-au pricinuit cele mai grele dureri în toate oasele, la a cincisprezecea baie băutura apă(i) mi-au dat afară un fel de vîcrim albi subțiri ca acul și cu capetele negre, la a optisprezecea baie mi s-au pornit prin nas un fel de singe negru, care au curs la o jumătate ora. La a douăzeci și două baie mi s-au linistit toate durerile și am început să simj sănătatea în oasele mele. După aceasta am mai făcut încă trei băi de cîlic și am incetat. Băutura apă(i) din peatră crăpată du peste riu, care am băut-o deodată cu facerea băilor pînă la sfîrșit, mi-a adus un folos nenădăjduit. Către acesta să recomandă prea mult bună orânduială ce s-a întocmit de dumnealui pot-parucie Alexandru Ruzinski proprietarul băilor, înlesnirilor de toate cele trebuințioase, prejurile cele mai moderate, întocmirea facerii(b) băilor la orice casă volește cineva ca să le facă, cu un cuvînt prin a dumisale stărînță au tras totă mulțumirea tuturor pasagerilor căi s-au aflat veniti în vara aceasta la băile Alecsandreski. De aceea, dar ca unul ce am cunoscut cel mai mare folos din cura băilor, că și mulțumire avînd toate înlesnirile trebuințioase, prin stărînța domnului proprietar, care a jărtit chiar din interesul său propriu pentru a trage deplina mulțumire a tuturor pătimășilor ce s-au aflat veniti aici, cunoște de a mea datorie de a recomanda acestea toate tuturor acestora ce poate nu le cunoște și care ar avea trebuință de cura băilor Alecsandreski. Și tot deodată arăt a mea recunoștință domnului proprietar de buna primire și îngrijirea ce au avut pă vremea cătă ne-am aflat în cura băilor.

Petrache Receanu din orașul Craiova
(Sigiliu patrat în ceară roșie).

1850 iulie 16^a.

(2) În supt îscălitu, fiind bolnavi de un picior la leatu 1850 iunie, am mersi la Bâile Olănești numite acuș Alecsandreski. Începînd o cură de do(u)ă zăci și două zile, care pe flise zî am făcut și baie, din care pînă la această sumă, mi-am cunoșcut bine, precum a fost mai naiv și al doilea m-am mulțumit și de îngrijirea ce mi-au făcut dușmenul proprietar băilor, căi și ale înlesnirii despre mîncare și sănătatea mulțumit din parte-mi.

Dinca Ioan Ghermanî

1850 iulie 8^a.

(3) Supt îscălitu mă cunoște dator a mărturisii lucrarea ce mi-au făcut apele minerele la Bâile Olănești, numite Alecsandreski, în anul 1848 toamna, mi s-au ivit revmatism la mină stîngă. La anul trecut, 1849 iunie 27 am venit aici și după patru băi mi-au ieșit pe mîini și trup pînă la mijloc blindă ca poljarul și la a 6-lea baie s-au cojit și s-au uscat. La 13 băi eram ceva mai bine, cînd după neștiința mea ca să fiu îmbrăcat cu flanele am răcit și s-au făcut pe mină niste gîlcii supt pele, din care pricină mi se îngreunase mină și nu puteam purta sloboz și mai făcind pînă la 35 băi am plecat de aici tot cu acele gîlcii. La 20 zile după plecarea mea de aicea vîndînd că tot pătimesc am pus 20 lipitorii pe mină și după 3 zile sau rîdicat un bûboi roșu și întîritat, cu dureri mai mari și făcind cataplasme cu ceapă coaptă și săpun, rachiul, au copt bûboiul și spărgînd l-am lucrat cu alifie și scamă, pînă s-au scurs toți gîlcii(i) și sau vindecat în jur de 30 zile. Și după aceea am putut lucra (cu) mină numai la umere mi-au mai rămas puțin dor din care pricină nu mă puteam îmbrăca singur. Acum la 21 iunie vînd aici am făcut 15 băi din apă puicioasă, după care docul de la umere mi-au trecut. Și mai făcind 13 băi din apă cîlie mă cunoște

4. Muzeul Județean Vilcea, Fond documentar, inv. nr. 5418.

5. Ibidem, f. 2.

6. Ibidem, f. 2 v.

Izbăvit de reumatismul ce pătimentea. Iar pentru buna îngrijire ce domnul proprietar acestor băi au avut a ne înlesni toate trebuințioasele îndestulării, datorită cunoștință arăta a mea recunoștință către Dumnealui.

Athal Cuțanase din Craiova

24 iulie 1850⁷

(4) Supt îscălită pătimind de o tuse ce-mi făcea înecăciune din vreme în vreme viind aici la cura băilor minerale, după 10 băi din apă pucioasă ce am făcut mi-au ieșit niște bube pe trup din care au curs venit și pînă la 20 băi s-au și uscat, iar pe cîtă vreme am fost aici de la 2 iulie pînă la 24 am băut mereu din apă minerală și n-am mai tușit și să de-a dumnezeu să fiu sănădută.

Măndica Linaru
proprietar din județul Oltu

24 iulie 1850⁸.

(5) Supt însemnată pătimind de reumatism așa de rău incit nu puteam nici umbria și vînd anul trecut am și început cura băilor de ape minerale. Pînă la opt băi rău a mers tot crescind, căci nu mai puteam nici să mă mai mișc, nici să pipăi cu mîinile. Pe urmă pînă la patruzeci și una de băi mi-a fost așa de bine incit putem să mă plimb după plăcere pe val și pe dealuri. Ascensiune și estișoare, sălăi și veni la aceste băi și de niște pecinăgine ce-mi ieșă în toată luna de două sau trei zile pe gât și blind apă și făcind și băi, nu numai mai simplă foarte folosită, ci încă am și lepdădat de două ori un hîmbrie numit pantilică (sic!), o dată lung de trei coturi și altă dată de două coturi și jumătate.

Slujeresa Marghiloaia Căpătineanca

1850 iulie 29⁹.

(6) Pe lîngă feluritele boale ce vindece cu desăvîrșire apele minerale de la Bâile Olănești (acum numite Alexandriski), supt însemnatul pătimind de reumatism la ureche, cu umflături în lăuntru, făcind 12 băi m-am sănăduit de tot, adică din 3 băi au copt pînă la al 7-lea baie, au curs și s-au curățit, iar 5 băi le-am făcut pentru mai bună siguranță, toate cu apă de pucioasă. În cursul acestor 12 zile am băut apă minerală cîte 1 1/2 pe zi. Pe lîngă calitatea naturală a apelor să recomandeză buna petrecere ce găsește cineva aici din emabilitatea proprietarului, înlesnirea facerii(băilor, înlesnirea hrani(i), cu mare ieftinătate, toate acestea să cucine D(mnului) Parucic Ruzinski, iar eu spre semn de desăvîrșită sănăduire și mulțumire dau aceasta.

C. Viespescu

(1) 1850 iulie 29¹⁰

(7) Supt îscălitu aflindu-mă cu patimă cu umflătură și durere la pîntece, din venin sau alt., am avut durere la umindouă picioarele și la o mînă ce o dobîndisem din răceală, am venit aici la Bâile Olănești, ce să numesc și Alexandreski și am făcut băi unsprezece zile. Me-au scăzut umflătura de la pîntece, me-au lipsit dureea, precum și durerea de la picere și mînă și am plecat cu întreaga sănătate. Spre a mea multă mulțumire am scris și am îscălit într-aceasta.

Pitaru Ștefan Dobrescu

1850 iulie 27¹¹.

7. Ibidem, f. 3.

8. Ibidem, f. 4.

9. Ibidem, f. 4.

10. Ibidem, f. 4 v.

(8) Supt îscălită pătimind de durerea capului de mai multă vreme am venit aici la Băile Olănești, numite Alecsandrine și făcind cura cu facerea băilor și băutura apei minerale, acum plec cu cea mai mare ușurință de durerea capului și numai din unsprece băi am simțit această întremare, pentru care neputind săgădui acest folos îl descriu aici.

Pităreasa Catinca Dobreasca

(1850) iulie 27th

(9) Supt îscălită pătimind de durerea unui picior din râceală, la 16 ale acestei luni iulie viind la Băile Olănești, numite Alecsandrine, am inceput cura cu facerea băilor și băutura apei minerale, de puicioasă. Acum la 27 ale acesti plecând cu cea mai mare ușurință și întremarea sănătății, tăgăduiesc (sic!), dar aceasta spre stînga tuturor.

Anica Piscariu

1850 iulie 27th

(10) Supt îscălită viind la aceste băi ale Olăneștilor, cu soția mea și cu cununatără mea, cu buașă de ghlininare și alte cu de înimă și străciunie și durere de cap, incepând de la 11 ale acestei luni, de iulie, pînă la sfîrșitul ei, de 30, la căre și-aflat îndrepătrarea ale acestor boale și mulțumirii și pentru toate înlesnirile d-ale minicării, penîu a noastră hrana, cu un cuvînt avînd triste mulțumirile. Pentru care dau această doavă supt a mea îscălită.

Properc (indescifrabil).

fără dată¹⁴.

(11) Supt însemnatu după simptomele și rîul boalei mele arăt curat folosul ce l-am dobîndit la Băile Olănești, numite acum Alecsandrescu. La 1841, am simțit la mină stîngă o durere care după numirea doctorilor a fost revmatismul la nevre. Această durere făcindu-se din ce în ce mai simțitoare, care am și hotărît la 1842, a mă duce la Mihalia, unde după o cură de 45 zile m-am întors nemuljunit, căci n-a folosit de loc. Așa dar, văzindu-mă cuprins de această durere, mai m-am dus și la Arpîntan, făcind băi reci și calde, în cură de trei veri, fără a mă simțî cuțui de puțin folositor. Dar într-acest termen nu numai că durerea nu mi se face mai simțitoare, bă încep să pomeneșc la 1849, octombrie 15 într-o amorseală la mină, cit și la piciorul stîng, la care și siliciu venit la aceste băi recomandat de doftorul Gușu, la 1850 iunie 9, incepind cură în chipul următor: mai întîi am făcut 14 băi reci de la Dușă și pâ urmă am făcut băi calde de puicioasă, care la a 16-cea m-am simțit mai ușor și mai făcind două băi am inceput băi de siliciu în număr de 22, după care simțindu-mă mult mai bine, am plecat lasind aceste doavă ce arăt deslușit și buna orinduială a D(lui) proprietar, cit și ingrijirea ce am avut mulțumire la toate.

Grigorie Dragănov

1850 august 3rd

11. Ibidem, f. 5.

12. Ibidem.

13. Ibidem, f. 6.

14. Ibidem, f. 6 v.

15. Ibidem, f. 7.

(12) Supt îscălita avind dureri din rematisme la picioare și după douăzeci și opt băi ce am făcut la aceste băi Olănești m-am vindecat și m-am mulțumit de bună îngrijire a D(lui) proprietar ce au avut întru toate, precum asemenea m-am vindecat și de o greutate ce am avut la cap cu amețeală.

Eufrosina

1850 august 3rd.

(13) Asemenea mărturisesc și eu suptisculțul că firmlii-meu Ștefănică în vîrstă de doi ani, ce rămas cu o durere la ochi de-i cocea popile ochilor și curgea materie și pe care nu-l putea deschide, care durere i s-a pricinuit din priejina apostolinil ce au avut la oreche. După 25 de băi ce a făcut s-a vindecat de tot, iar soția mea Ilinca de vătămătura nu se poate vindeca; după 38 de băi ce a făcut, fiind o boala mai ușoară și îngrijirea D(lui) proprietar pentru toale cile privesc, pentru un bolnav nu fost foarte bună, pentru care i-am rămasără prea îndatorat.

Grigorie Rudeanu

1850 august 3rd.

(14) Supt însemnata pătimind de reumatism la mijini foarte rău care neîncointă să supără cu dureri din cote pînă în virful degetelor și-mi amortează, după orinduirea medicului am venit la 17 iulie aicea la Băile Olănești, acum Alecsandrevski, am și urmat mereu în cursul a 18 zile, făcind 18 băi am simțit într-adevăr usurință, căci mai m-a slabit durerea și nu mai amorteșez aşa rău, dar trebuințele neprevăzute cu depărtarea fie-mi de aici mi-a oprit mișlocul de a mai urma și aşa m-am întors încă nevindecată cu puțin folos. Aceasta spre deslușire altora.

Sofia Radovici, București

1850 august 6th.

(15) Supt însemnata sosind la 17 iulie anul 1850 la Băile Olănești ce se zic și Alecsandrevski, pentru puterea sănătății, pă care o pierdut la vreun an și jumătate în care vreme neîncetată pătimind de friguri fără d-a putea lua doftorii spre stirpirea lor, fiind însărcinată din acele friguri și facere. Boala mi-a atâcat foarte rău splina și ficății, înct mi s-a făcut o inflamație (sic ?) mare, înct adeseori îmi astupă răsuflarea și mă aduce în letărgie. După ce numai cura cu deosebite doftorii mă usură, foarte puțin, făcindu-se dar consult a găsit de cuvîntă a-mi face băi cu apă minerală, care urmând povăță am și sosit la 17 după cum am zis mai sus și întrebuintind în toate zilele din apă de puciosă cu nr. 1, pîn la 6 de avgost nu am văzut nici o prefacere în boala mea, ba dinpotrivă mi s-a mai întărit după cum a fost umflătura. Astfel dar, nevăzind folos am plecat înapoi spre noua meu încercare cu medicamentele. Nu pocă înșă ca să ascuns buna și exactă îngrijire ce să disponează de d(umne)lui proprietarul pentru odihna tuturor trebuințelor neapărate la frana vieții și facerea băilor, pă care arătă a mea recunoștință.

Maria Lăcusteanu

1850 august 6th.

16. Ibidem, f. 7 v.

17. Ibidem.

18. Ibidem.

19. Ibidem, f. 3.

(16) Eu suptiscolitul de mai jos venind la Băile Olănești la 18 iulie 1850 pentru
parțime românilor să dă pieilor și făcind 26 de bili, mă cunosc acum mai bine fo-
losit și sper doară sănătura mea.

Poicovnic Dumitru și Râmnac

1850 august 24th.

JOURNAL DES BAINS ALECSANDRIISKI DE 1850

RÉSUMÉ

Mettant en lumière un document (nouveau) inédit, un livre d'or avec de notes auto-biographiques qui datent de l'époque de début des Bains Olănești. L'auteur présente l'atmosphère paisible, les hommes et leur préoccupations au milieu du 19e siècle.

Le document se trouve dans les collections du Musée Vilcea au numéro 15.418 : il a 16 pages écrites avec de l'encre noire et avec caractère de transition. Il apporte de nouvelles informations en ce qui concerne l'histoire de ces terres et le rôle que les bains Olănești joue dans l'histoire moderne de la Roumanie.

20. *Ibidem*.

In transcrierea documentului am păstrat normele ortografice ale vremii.